

конференції 6-7 жовтня 2017 р. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2017. С.334-338.

2. Психологічні чинники конфліктної поведінки особистості: Методичні рекомендації для самостійної роботи. Автори укладачі: Мирошник О.Г., Нещетна К.А. Полтава, 2012. 55 с.

3. Седих К. В., Лавріненко В. А. Формування метакогнітивної компетентності у практичних психологів системи освіти. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія*. Вип. 52. X. : ХНПУ, 2016. С.124–133.

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦІННІСНО-МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ БЕЗРОБІТНИХ

Головацька Т. М.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
golovatchkaj@gmail.com*

Актуальність проблеми. Соціально-економічна криза в країні, нестабільність в політиці, закони, які потребують змін – все це спричинило появу великої кількості безробітних. Отримавши статус безробітного, людина відчуває ряд змін як у фінансовому плані так і у психологічному. Вони стають невпевнені у собі, підвищується тривожність, неспроможність забезпечити себе і свою сім'ю призводить до зниження самооцінки. Трудова ідеологія за останні роки кардинально змінилась.

Так, особливої уваги потребує вивчення питання особливостей ціннісно-мотиваційної сфери особистості безробітного, як фактору, що визначає поведінку людини під час втрати роботи. Соціальна значущість та актуальність порушеної проблеми й обумовили вибір теми дослідження.

Мета роботи – теоретично дослідити особливості ціннісно-мотиваційної сфери безробітних.

Методика та організація дослідження. Для вирішення поставлених завдань у процесі виконання роботи застосовувалися теоретичні методи (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, узагальнення науково-теоретичних та емпіричних даних).

Результати дослідження. За результатами проведеного теоретичного дослідження можна стверджувати наступне. Поняття «цінність» по-різному трактується у психологічній науці, проте у найбільш загальному своєму значенні відображає дещо позитивне, з точки зору задоволення матеріальних та духовних потреб людини. Цінності особистості формуються під впливом її взаємодії із суспільством і характеризують ступінь вираженості моральних норм в особистості.

При цьому особистісні цінності тісно пов'язані з її смислами, потребами, мотивами, переконаннями, є одним із утворень особистості, що відображає її життєву спрямованість. Виділяють цінності цільові (бажані) та існуючі (актуальні), цінності буття (істина, добро, краса, життєвість, унікальність,

досконалість, справедливість, порядок, легкість без зусилля та ін.) та дифіцитарні цінності (мир, спокій, відпочинок, залежність, безпека й т.д.) [3].

Мотив – це спонування до діяльності, спонукальна причина дій і вчинків. Мотиваційна сфера особистості виступає як сукупність різних мотивів, які їй притаманні. Також, мотивація визначається як сукупність мотивів, фактор, який сприяє успіху у діяльності.

Безробіття є однією з найгостріших соціально-економічних проблем, що негативно впливає на психіку людини. Виникає безробіття через поєднання значної сукупності соціальних та економічних проблем.

Безробітні – це люди, які на даний час не мають місця роботи з тих чи інших причин. Психологічними особливостями особистості безробітних є перебування в постійному стресовому стані, порушення вольової сфери, послаблення нервової системи, почуття неповноцінності, у зв'язку з неспроможністю забезпечити себе і свою сім'ю. Виявившись безробітною, людина проходить три психологічних фази: шоку, фазу критичного стану, фазу адаптації до становища безробітного.

Виділено чотири типи безробітних особистостей: демонстративний (емоційна збудливість, знижена самокритичність), педантичний (характеризується тенденцією до переоцінки можливих альтернатив вибору та зволіканням в прийнятті рішення), збуджений (їх поведінка базується на моментних бажаннях та збудженнях) та тривожний (притаманна висока емоційна вразливість, сльозливість, чутливість до образи) [2].

Мотивація пошуку нового місця роботи відображає наявні у особистості ціннісні орієнтації, потреби, мотиви. Сприймаючи працю як цінність особистість активізує власну мотиваційну структуру спираючись на мотиви, прагнення та необхідні для пошуку роботи стимули.

Серед найбільш розповсюджених мотивів безробітних визначаються такі, як прагнення до праці, уникнення безробіття, що формуються якщо праця виступає цінністю для особистості. Переважання першого мотиву свідчить про сприйняття особистістю праці як нормативного виду діяльності людини в соціумі. Натомість, переважання мотиву уникнення безробіття свідчить про переважання небажання особистості опинитися у складних життєвих умовах, а не її орієнтацію на працю як нормативну діяльність [5].

У випадку, коли праця не є цінністю для людини, переважаючими її мотивами стають уникнення праці та прагнення до статусу безробітного. У першому випадку особистість має стійке негативне ставлення до самого факту роботи, у другому – намагається використати таке положення для задоволення власних цілей не докладаючи зусиль для цього.

Поєднання цих мотивів формує цілі активності особистості та спрямовує її чи до активного пошуку роботи, чи до бездіяльності.

Для діагностики особливостей ціннісно-мотиваційної сфери безробітних використані методики: «Мотивація до успіху» (Т. Елерс) та «Мотивація до уникнення невдач» (Т. Елерс), «Діагностика соціально-психологічних установок особистості в мотиваційно-потребній сфері» (О. Потьомкіна) та «Ціннісні орієнтації» М. Рокіча [6].

Висновки. Процес пошуку роботи безробітним реалізується через різні стратегії поведінки, які повинні призвести до бажаного результату відповідно до провідних мотиваційно-ціннісних налаштувань особистості. Якщо дії людини не дають їй задоволення, вони корегуються і, підкорюючись іншим мотиваційно-ціннісним тенденціям, реалізуються в іншій стратегії поведінки.

Література :

1. Гаврилук В.В. Динамика ценностных ориентаций в период социальной трансформации (поколенный подход). *Социс.* 2002. №1. С. 96–105.
2. Горошко Л. Психологічні аспекти проблеми активного пошуку роботи безробітними особами. *Зайнятість населення та безробіття.* 2006. №6. С.16–20.
3. Занюк С.С. Психологія мотивації: навч. посібник. К.: Либідь, 2002. 304 с.
4. Леонтьев Д.А. Психология смысла: природа, строение и динамика смысловой реальности. М.: Смысл, 2003. 487 с.
5. Киричук О.В. Критерії та показники активності апліката в процесі пошуку роботи. *Бюлетень ІПК ДСЗУ.* 2003. №2. С.16–19.
6. Шевандрин Н.И. Основы психологической диагностики: учеб. для студ. высш. учеб. заведений: М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. Ч. 3. 336 с.

ОСОБЛИВОСТІ ПРОКРАСТИНАЦІЇ І ПЕРФЕКЦІОНІЗМУ У СТУДЕНТІВ

Грицан А.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
gritsan_alyna@gmail.com*

Актуальність проблеми. Студентський вік є важливим періодом у житті людини, протягом якого вона визначається зі своїм професійним вибором, формує почуття дорослості та ідентичності, планує своє майбутнє. Однак перешкодою для таких досягнень може стати прокрастинація, при якій людина відкладає до моменту «дедлайну» найважливіші та актуальні справи та завдання, а також прийняття рішень. Хоча прокрастинація тією чи іншою мірою властива всім віковим періодам, найбільше поширення вона має серед студентів. Ще однією перешкодою в ефективному життєвому самоздійсненні може стати перфекціонізм, у якому особистість встановлює собі недосяжно високі стандарти та нереалістичні цілі.

Дослідницька увага до проблеми прокрастинації прикута в дослідженнях таких авторів як П. Стіл, С. Лей, В.С. Ковилін, Я.І. Варваричева, Н. Шухова. Актуальні дослідження Дж. Бурка, Л. Юен [1] та Т.А. Колтунович [2] розкривають Сучасні дискурси розуміння феномену прокрастинації та її становлення в студентському віці. Разом із тим, практично немає однозначно виявлених причин, що зумовлюють схильність «відкладати на потім». У зв'язку з цим виникають питання, що саме впливає на виникнення прокрастинації у студентів, чи пов'язане з нею явище перфекціонізму.